

בולי תקופת מנהלת העם

כלי זמר

מספר קטלוגי: 17

התווית

המדפיס: קרן קיימת לישראל

הסדרה: גולה 2

שנת ההנפקה: 1943

ערך נקוב: 10 מא"י (מיל ארץ ישראלי)

גודל: גובה 37 מ"מ, רוחב 30 מ"מ

צבע: התווית הודפסה בשבעה צבעים: כחול כהה, חום כהה, זית, ירוק, שחור, חום בהיר, כחול בהיר.
רק שלושה מן הצבעים שימשו להכנת בולי מנהלת העם:
כחול כהה, חום כהה, ירוק.

הגיליון

מספר התוויות בגיליון: 40

מבנה הגיליון: 4 שורות של 10 תוויות

הערות: עשרת הבולים השייכים לסדרה "גולה 2" הודפסו יחד באותו גיליון. כל אחד מן הבולים הופיע 4 פעמים בגיליון.

המשך/...

העיצוב

המעצב:	לא ידוע
הכיתוב:	כלי זמר, לפי ציורו של פסטרננק.
התמונה:	"כלי זמר", תמונתו של הצייר ליאוניד פסטרננק. סמלי 12 השבטים בהיקף הבול.

מידע נוסף

ליאוניד פסטרננק נולד בשנת 1862 בעיר אודסה שבדרום רוסיה. על מנת לרצות את משפחתו למד משפטים והוסמך כעורך דין, אולם שאף להיות צייר. הוא למד אומנות באוניברסיטה של מוסקבה, ובאקדמיה לאמנות במינכן, סיים את לימודיו בשנת 1887, ולאחר שנתיים של שירות חובה בצבא הרוסי, החל בקריירה של צייר.

בשנת 1889 צייר את התמונה "מכתב מן הבית" שהקנתה לו פרסום ראשון. בשנת 1892 הוא אייר, יחד עם שלושה ציירים נוספים, את ספרו של לב טולסטוי "מלחמה ושלום", וזכה על כך בשנת 1900 לפרס ביריד העולמי של פריז.

עיקר יצירתו של פסטרננק הייתה בסגנון שהיה מקובל בחוגי האומנות הרוסית, והוא היה בין האימפרסיוניסטים הראשונים ברוסיה. בשנת 1905 התקבל כחבר האקדמיה המלכותית לאמנות.

בשנת 1921 עזב פסטרננק את רוסיה ועבר להתגורר וליצור בעיר ברלין. בשנת 1938 ברח מפני הנאצים ועבר להתגורר באנגליה, שם נפטר בעיר אוקספורד ביום 31 במאי 1945.

המשך/...

בתמונה מצויר ליאוניד פסטרנק בדיוקן עצמי עם רעייתו.

המשך/...

ליאוניד פסטרנק לא הבליט את יהדותו, ועיקר יצירתו עסקה בתחומים כלליים שאינם נוגעים לנושאים יהודיים. למרות שנולד בשם יצחק לייב פסטרנק נודע כל ימיו בשם ליאוניד. בנו, בוריס פסטרנק, מחבר הרומן המפורסם "דוקטור ז'יוואגו", שזיכה אותו בפרס נובל, התרחק גם הוא מיהדותו כל ימיו.

ליאוניד פסטרנק ביקר בארץ ישראל בשנת 1924, וצייר מספר תמונות של נוף הארץ. חיים נחמן ביאליק, שאת דיוקנו צייר פסטרנק, כתב עליו כי למרות ניסיונו להרחיק עצמו מן היהדות, היא ניכרת בו.

חיים נחמן ביאליק
יצירה של פסטרנק

"... ואולם ה"מבפנים" – אין זאת כי-אם החביא האמן שם, ולו גם שלא במתכנן, ולו גם בעל-כרחו, מה-שהוא, קורט קטן, מכבשי רוחו העברי, זה שנתגלגל ובא לו בירושה מאבותיו שלא מדעתו. די לראות שעה אחת את פסטרנק במסבת בני ביתו ובאווירו הטהור, הפטריארכלי, של נוהו השאנן; די לשמוע את שיחתו על האם העברייא – על אמו הוא; די לקרוא את השורות המעטות, שהוא מקדיש במחברתו על רמברנדט לאם העברייא, שורות ספוגות חרדת קדש וגעגועי-נפש נעלים וטהורים – די, אומר אני, בכל אלה, כדי להבין, כי אכן ההשערה ההיא איננה השערה בטלה בלבד".

המשך/...

בהמשך המאמר מזכיר ביאליק את מעט היצירות בעלות מאפיינים יהודיים שצייר פסטרנק.

"וככה עבד פסטרנק באמונה ובחריצות את עבודת האמנות בקרב העם הרוסי כימי דור שלם – כארבעים שנה רצופות. מאחורי האירוה של אכסניית בית אביו באודסה יצא הנער היהודי, והוא עני ודל, אין לו כל, בלתי-אם יתרון רוחו ורצונו העז, ירושת אבות אבותיו האחת, ויהי לאחד מבוני האמנות הרוסית בידי ולאחד ממרביצי תורתה ברבים. ומה נתן לעמו בכל העת ההיא? לא כלום. או כמעט לא כלום. שוב אותם הפרורים מעשה "כלאחר יד" ובין-השמשות. **רשימה אחת קטנה, אמנם נחמדה, "כלי זמר"**. עוד אחת: "יהודי גולה". יש לו, כמדומה, עוד איזו רשימה ציורית בשביל איזו תעודה של איזו אגודה ציונית או שאינה ציונית – וזה הכול. וכל זה – בימי דור שלם! ארבעים שנה תמימות!"

ליאוניד פסטרנק מצידו טען כי לא בו האשמה, וכי לא היה דורש ליצירותיו היהודיות בקרב האוכלוסייה היהודית: "...אני אשם, אני יודע, אך האשמה אינה בי אלא מחוץ לי – בכם, היהדות הרוסית של דורי, שאמנותי זרה לה... נהגתי לצייר את מה שראיתי מולי בחיים היהודיים, כגון רחוב יהודי פרובינציאלי... קציני הארטילריה בגדוד המקומי – ולא נציגים יהודים הם אלה שקנו ממני את הציורים... איש לא הכיר את הציירים היהודים, לא פרחי האינטליגנציה היהודית, לא המעמד העשיר – שלא לדבר על העניים, המוני העם היהודים – לכל אלה לא היה כל צורך באמנות. היהודים פשוט לא התעניינו ולא היו מעוניינים".

המשך/...

הדפס הרכב

סוג הדפס הרכב			צבע התווית
חיפה שחור	תל אביב אדום	תל אביב סגול	
✓	✓	✓	חום כהה
✓	✗	✓	ירוק
✓	✓	✓	כחול כהה

הערות:

הטבעת הדפס הרכב על התוויות בחיפה בוצעה ביום 9 במאי 1948.

תמונת הבול

